

ỦY BAN NHÂN DÂN HUYỆN THANH TRÌ
TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ THANH LIỆT



SÁNG KIẾN KINH NGHIỆM

***“Một số biện pháp dạy học nhằm phát triển phẩm
chất năng lực cho học sinh trong dạy học môn GD&CD lớp
6 tại trường THCS Thanh Liệt”***

Môn : GD&CD

Cấp học : THCS

Tên tác giả : Lê Thị Năm Thanh

Đơn vị công tác : Trường THCS Thanh Liệt

Chức vụ : Giáo viên

NĂM HỌC 2024 – 2025

SÁNG KIẾN KINH NGHIỆM

MỘT SỐ BIỆN PHÁP DẠY HỌC NHẪM PHÁT TRIỂN PHẨM CHẤT NĂNG LỰC CHO HỌC SINH TRONG DẠY HỌC MÔN GD CD LỚP 6 TẠI TRƯỜNG THCS THANH LIỆT

I. Đặt vấn đề

1. Tính cấp thiết phải tiến hành sáng kiến

Trong quá trình đổi mới căn bản và toàn diện nền giáo dục Việt Nam hiện nay, việc chuyển từ nền giáo dục tiếp cận nội dung sang nền giáo dục phát triển phẩm chất và năng lực người học được xem là một trong những định hướng cốt lõi. Mọi hoạt động dạy học và giáo dục không chỉ dừng lại ở việc truyền đạt tri thức mà phải hướng tới mục tiêu hình thành và phát triển toàn diện nhân cách học sinh. Theo đó, mỗi môn học trong chương trình giáo dục phổ thông mới đều được thiết kế để góp phần hình thành những phẩm chất chủ yếu như: yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực, trách nhiệm, và phát triển các năng lực cốt lõi như: năng lực tự chủ và tự học, năng lực giao tiếp và hợp tác, năng lực giải quyết vấn đề và sáng tạo, năng lực công dân.

Trong số các môn học, Giáo dục công dân (GD CD) đóng vai trò đặc biệt quan trọng bởi đây là môn học trực tiếp góp phần giáo dục đạo đức, pháp luật, kỹ năng sống và ý thức công dân cho học sinh. Khác với nhiều môn học thiên về kiến thức học thuật, GD CD hướng tới sự hình thành nhân cách con người – một quá trình lâu dài, cần được bắt đầu từ những cấp học đầu tiên của bậc trung học cơ sở, đặc biệt là lớp 6. Đây là giai đoạn học sinh bắt đầu có những chuyển biến mạnh mẽ về tâm lý, nhân cách; bắt đầu hình thành ý thức cá nhân, sự độc lập trong suy nghĩ và hành vi, đồng thời bước đầu có khả năng tự đánh giá hành động của bản thân cũng như hiểu được vai trò, trách nhiệm của mình trong các mối quan hệ gia đình, nhà trường và xã hội.

Giáo dục phẩm chất và năng lực cho học sinh lớp 6 trong môn GD CD vì vậy trở thành một nhiệm vụ quan trọng và cấp thiết. Thông qua các chủ đề như: sống có trách nhiệm, yêu thương con người, tôn trọng sự thật, trung thực trong học tập và trong cuộc sống, biết giữ lời hứa, thực hiện pháp luật... môn học không chỉ giúp học sinh nhận thức đúng về các giá trị đạo đức, mà còn rèn luyện cho các em thói quen hành vi tích cực và kỹ năng ứng xử phù hợp trong cuộc sống hàng ngày. Đây chính là nền tảng để hình thành những công dân có phẩm chất đạo đức tốt, biết sống nhân văn, có trách nhiệm với cộng đồng và có khả năng thích ứng với sự thay đổi không ngừng của xã hội hiện đại.

Tuy nhiên, trong thực tế giảng dạy hiện nay, việc phát huy tối đa phẩm chất và năng lực học sinh trong môn GDCCD vẫn còn gặp nhiều khó khăn. Phần lớn giáo viên vẫn duy trì lối dạy học truyền thống, thiên về lý thuyết, giảng giải một chiều, chưa chú trọng đến việc tạo môi trường học tập tích cực, gắn lý thuyết với thực tiễn. Học sinh tiếp thu kiến thức một cách thụ động, chưa có nhiều cơ hội được trải nghiệm, tranh luận, hợp tác, thể hiện quan điểm cá nhân và rèn luyện kỹ năng sống qua các hoạt động học tập. Điều này dẫn đến hệ quả là nhiều em học tốt lý thuyết nhưng lại thiếu khả năng vận dụng vào đời sống thực tế, từ đó làm giảm hiệu quả giáo dục toàn diện.

Trong bối cảnh chương trình giáo dục phổ thông mới khuyến khích vận dụng các phương pháp dạy học tích cực, tích hợp và gắn kết thực tiễn, thì việc đổi mới phương pháp giảng dạy môn GDCCD lớp 6 để phát triển phẩm chất và năng lực học sinh là yêu cầu tất yếu. Giáo viên cần tổ chức các hoạt động học tập phong phú như: thảo luận nhóm, xử lý tình huống, đóng vai, dự án học tập, hoạt động trải nghiệm..., nhằm tạo điều kiện cho học sinh được tham gia tích cực, chủ động và sáng tạo trong quá trình học. Qua đó, các em sẽ từng bước phát triển được tư duy phản biện, kỹ năng giao tiếp, hợp tác, giải quyết vấn đề cũng như xây dựng những phẩm chất đạo đức tốt đẹp cho bản thân.

Xuất phát từ nhận thức đó, cùng với kinh nghiệm giảng dạy thực tế môn GDCCD tại trường THCS Thanh Liet, tôi nhận thấy việc nghiên cứu và áp dụng các biện pháp dạy học phát triển phẩm chất và năng lực cho học sinh lớp 6 trong môn GDCCD là vô cùng cần thiết, có ý nghĩa thiết thực trong việc nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện. Chính vì vậy, tôi đã lựa chọn và thực hiện đề tài sáng kiến kinh nghiệm: **“Một số biện pháp dạy học phát triển phẩm chất năng lực cho học sinh trong dạy học môn GDCCD lớp 6 tại trường THCS Thanh Liet”** nhằm góp phần nâng cao hiệu quả giảng dạy, đồng thời tạo ra môi trường học tập tích cực, chủ động, sáng tạo cho học sinh, giúp các em từng bước hình thành và phát triển các phẩm chất, năng lực cốt lõi của người công dân trong thời kỳ mới.

2. Mục tiêu của đề tài, sáng kiến

Mục tiêu của sáng kiến này là đổi mới biện pháp dạy học trong môn GDCCD lớp 6 để phát huy phẩm chất và năng lực của học sinh. Cụ thể:

- + Giúp học sinh hình thành và phát triển các phẩm chất nhân cách như trách nhiệm, tôn trọng, hợp tác, và sự tự tin.
- + Tăng cường các năng lực như kỹ năng giải quyết vấn đề, giao tiếp, làm việc nhóm và ra quyết định.
- + Tạo ra một môi trường học tập tích cực, kích thích sự tham gia chủ động của học sinh vào quá trình học tập.

3. Thời gian, đối tượng, phạm vi nghiên cứu

- **Thời gian:** Từ tháng 9 năm 2024 đến tháng 3 năm 2025.

- **Đối tượng nghiên cứu:** Học sinh lớp 6 tại trường Trung học cơ sở (THCS) Thanh Liệt

- **Phạm vi nghiên cứu:** Áp dụng phương pháp mới trong việc giảng dạy môn GD&CD lớp 6 tại trường THCS Thanh Liệt, sau đó đánh giá và rút kinh nghiệm để có thể nhân rộng mô hình tại các trường khác.

II. Nội dung của sáng kiến

1. Hiện trạng vấn đề

Trước khi thực hiện sáng kiến, phương pháp giảng dạy môn GD&CD chủ yếu theo hình thức thuyết trình, lý thuyết là chủ yếu, học sinh tiếp thu kiến thức mà không có nhiều cơ hội để thực hành, trải nghiệm. Các hoạt động trong giờ học chủ yếu là giáo viên truyền đạt kiến thức, còn học sinh ít tham gia vào các hoạt động tương tác hoặc thảo luận nhóm. Điều này dẫn đến việc học sinh không thực sự hiểu sâu về các giá trị đạo đức, xã hội, thiếu khả năng áp dụng những kiến thức đã học vào cuộc sống.

Nhược điểm:

- + Thiếu sự tương tác giữa học sinh và giáo viên.
- + Học sinh không có cơ hội thực hành kỹ năng mềm.
- + Phương pháp học một chiều làm giảm sự sáng tạo và chủ động của học sinh.

2. Giải pháp thực hiện sáng kiến

Để khắc phục những hạn chế trên, sáng kiến đưa ra một số giải pháp đổi mới phương pháp giảng dạy như sau:

2.1. Sử dụng các phương pháp học phát triển phẩm chất năng lực cho học sinh:

Tổ chức các hoạt động học tập mang tính tương tác như thảo luận nhóm, đóng vai, tranh biện về các vấn đề xã hội, từ đó giúp học sinh phát triển khả năng tư duy phản biện và kỹ năng giao tiếp.

a. Thảo luận nhóm

Thảo luận nhóm là một phương pháp dạy học tích cực được sử dụng hiệu quả trong môn Giáo dục công dân (GD&CD). Thông qua việc chia sẻ ý kiến, phân tích tình huống và giải quyết vấn đề cùng nhau, học sinh không chỉ tiếp thu kiến thức một cách chủ động mà còn rèn luyện nhiều kỹ năng quan trọng như tư duy phản biện, kỹ năng giao tiếp, hợp tác và xử lý tình huống. Trong môi trường thảo luận, các em được tự do bày tỏ quan điểm, lắng nghe người khác và học cách tôn trọng sự khác biệt. Đặc biệt, với những nội dung mang tính đạo đức – xã hội trong môn GD&CD, thảo luận nhóm giúp học sinh hình thành thái độ sống đúng đắn, biết phân

biệt đúng sai và có trách nhiệm với cộng đồng. Đây là một hình thức học tập mang tính tương tác cao, góp phần làm cho tiết học trở nên sinh động, hấp dẫn và ý nghĩa hơn.

Để thực hiện thảo luận nhóm hiệu quả tôi thực hiện theo các bước sau:

- + **Bước 1:** Giáo viên chia lớp thành các nhóm nhỏ (3–6 học sinh/nhóm).
- + **Bước 2:** Giao cho mỗi nhóm một tình huống hoặc vấn đề xã hội liên quan đến nội dung bài học (VD: "Hành vi không tuân thủ nội quy trường học", "Cách ứng xử với bạn bè khi xảy ra mâu thuẫn").
- + **Bước 3:** Học sinh thảo luận, đưa ra quan điểm, thống nhất cách trình bày.
- + **Bước 4:** Đại diện các nhóm trình bày trước lớp, sau đó giáo viên nhận xét, chốt kiến thức.



Học sinh thảo luận nhóm 4 trong môn GD&CD

Ví dụ: Trong bài “ Tôn trọng kỷ luật”, giáo viên đưa tình huống để học sinh thảo luận:

Trong giờ học, một số bạn thường xuyên nói chuyện riêng và không làm bài tập theo yêu cầu. Cô giáo nhắc nhở nhiều lần nhưng vẫn không thay đổi.

Câu hỏi thảo luận:

- Em có suy nghĩ gì về hành vi của các bạn trong tình huống trên?
- Việc không tuân thủ nội quy ảnh hưởng thế nào đến lớp học và bản thân?
- Nếu là thành viên trong lớp, em sẽ làm gì?

Kết quả: Học sinh biết phân tích hậu quả của việc không tuân thủ kỷ luật và đề xuất cách khắc phục phù hợp. Qua quá trình thảo luận học sinh được rèn năng lực giao tiếp, thể hiện quan điểm cá nhân và trình bày quan điểm.

b. Phương pháp đóng vai

Phương pháp đóng vai là một hình thức dạy học tích cực, trong đó học sinh nhập vai vào các nhân vật trong những tình huống giả định gần gũi với đời sống thực tế. Trong môn Giáo dục công dân (GDCC), phương pháp này đặc biệt hiệu quả vì giúp học sinh trải nghiệm vai trò, cảm xúc, hành vi của con người trong các mối quan hệ xã hội. Thông qua việc đóng vai, học sinh không chỉ hiểu rõ nội dung bài học mà còn được rèn luyện kỹ năng giao tiếp, giải quyết tình huống, xử lý mâu thuẫn và thể hiện thái độ đúng đắn trước các vấn đề đạo đức, pháp luật. Ngoài ra, hoạt động này còn góp phần phát triển tư duy phản biện, khả năng làm việc nhóm và tinh thần trách nhiệm. Phương pháp đóng vai làm cho tiết học GDCC trở nên sinh động, hấp dẫn và giàu cảm xúc, từ đó nâng cao hiệu quả giáo dục tư tưởng – đạo đức cho học sinh một cách tự nhiên và sâu sắc.

Các bước thực hiện:

- + **Bước 1:** Chọn một tình huống thực tế hoặc giả định phù hợp với bài học (VD: xung đột giữa hai bạn trong lớp, một bạn bị bạn khác bắt nạt...).
- + **Bước 2:** Giao vai cho học sinh và hướng dẫn cách thể hiện nhân vật.
- + **Bước 3:** Các nhóm thực hiện đóng vai, lớp theo dõi.
- + **Bước 4:** Cùng phân tích hành vi, thái độ, rút ra bài học.

Ví dụ: Trong bài “ Truyền thống gia đình, dòng họ”, giáo viên xây dựng tình huống bạn học sinh chê bai truyền thống của gia đình là lạc hậu và không muốn tham gia các hoạt động truyền thống của dòng họ như trap họ vì không thích

Sau khi đóng vai:

- Cả lớp nhận xét hành vi, thái độ.
- Giáo viên dẫn dắt học sinh rút ra bài học về tôn trọng kỷ luật.



Học sinh đóng vai trong giờ GD&CD

c. Tranh biện

Tranh biện trong môn GD&CD không chỉ là một phương pháp học tập, mà còn là một công cụ giáo dục toàn diện giúp học sinh:

- + Biết tư duy độc lập
- + Có kỹ năng sống, kỹ năng giao tiếp
- + Tôn trọng lẫn nhau
- + Tham gia tích cực vào các vấn đề xã hội

Các bước thực hiện:

+ **Bước 1:** Giáo viên đưa ra một vấn đề có nhiều góc nhìn (VD: "Học sinh nên sử dụng mạng xã hội từ lớp 6 không?").

+ **Bước 2:** Chia lớp thành hai phe: ủng hộ và phản đối.

+ **Bước 3:** Học sinh chuẩn bị lập luận, dẫn chứng, sau đó tiến hành tranh biện.

+ **Bước 4:** Giáo viên tổng kết, đánh giá cách lập luận và tinh thần tranh biện.

Ví dụ: Trong bài "Tôn trọng kỷ luật", giáo tổ chức cho học sinh tranh biện với chủ đề: "Kỷ luật là tự do bị giới hạn" - Đồng ý hay không đồng ý?

Chia nhóm:

+ Nhóm 1: Đồng ý – Kỷ luật giúp ổn định trật tự, mọi người có tự do trong khuôn khổ.

+ Nhóm 2: Không đồng ý – Kỷ luật làm hạn chế sự tự do cá nhân.

Mục tiêu:

- + Giúp học sinh hiểu sâu về vai trò của kỷ luật trong đời sống tập thể.
- + Rèn kỹ năng trình bày lập luận, tôn trọng ý kiến trái chiều.

Lưu ý khi thực hiện

- + Giáo viên cần đóng vai trò hướng dẫn, định hướng và kiểm soát tiến trình thảo luận, tránh để học sinh lan man hoặc hiểu sai vấn đề.
- + Hoạt động nên phù hợp với lứa tuổi lớp 6: đơn giản, dễ hiểu, gần gũi với đời sống học sinh.
- + Tạo môi trường học tập cởi mở, không phán xét để học sinh mạnh dạn phát biểu.



Học sinh tranh biện trong diễn đàn “ Phòng chống bạo lực học đường”

d. Sử dụng phương pháp học tập theo dự án:

Trong xu thế đổi mới giáo dục hiện nay, việc chuyển từ dạy học theo định hướng kiến thức sang định hướng phát triển phẩm chất, năng lực người học là yêu cầu tất yếu. Một trong những phương pháp dạy học hiện đại, hiệu quả để đạt được mục tiêu này chính là học theo dự án. Đặc biệt, với môn Giáo dục công dân lớp 6 - nơi học sinh bắt đầu tiếp xúc với những kiến thức nền tảng về đạo đức, trách nhiệm, kỷ luật và ứng xử xã hội – thì việc áp dụng phương pháp này sẽ giúp các em trải nghiệm, hành động và trưởng thành từ chính quá trình học tập. Trong quá trình học tập, tôi thường cho học sinh thực hiện các dự án phù hợp với nội dung bài học. Thông qua việc thực hiện dự án, học sinh được phát triển nhiều kỹ năng quan trọng và cần thiết như kỹ năng lập và thực hiện kế hoạch, kỹ năng suy tầm và tổng hợp thông tin, kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng thuyết trình....

Ví dụ: Trong quá trình giảng dạy môn GD CD lớp 6 tôi đã thực hiện hiệu quả những dự án sau:

- + Dự án 1: “Tôi và dòng họ tôi”
(Áp dụng trong bài: Tự hào về truyền thống gia đình, dòng họ – GD CD 6)

- HS hiểu được giá trị truyền thống tốt đẹp của dòng họ, biết tự hào và giữ gìn.
- Phát triển phẩm chất: yêu thương, biết ơn, kính trọng ông bà tổ tiên.
- Rèn năng lực: tìm kiếm thông tin, trình bày, hợp tác nhóm.
- Yêu cầu học sinh thực hiện:
- Phỏng vấn ông bà, cha mẹ để tìm hiểu một truyền thống tiêu biểu của gia đình/dòng họ (ví dụ: truyền thống hiếu học, nghề nghiệp, cách ứng xử, lòng yêu nước...).
- Sưu tầm ảnh tư liệu, kỷ vật nếu có.
- Viết một bài cảm nghĩ ngắn hoặc thực hiện slide/thuyết trình/poster nhóm.
- Trình bày kết quả trước lớp.
- Sản phẩm: bài viết, slide, poster, video phỏng vấn.

Kết quả đạt được:

Học sinh biết quý trọng cội nguồn, hiểu được truyền thống dòng họ, tăng kỹ năng giao tiếp và thể hiện cảm xúc cá nhân.

*** Dự án 2: “Một tuần sống kỷ luật”**

(Áp dụng trong bài: Kỷ luật và tự giác – GD CD 6)

- Mục tiêu:

- + HS trải nghiệm việc sống có kỷ luật, rèn luyện tinh thần tự giác.
- + Phát triển phẩm chất: trung thực, trách nhiệm.
- + Rèn năng lực: tự học, tự quản lý bản thân, phản tư cá nhân.

- Nội dung dự án:

- + Mỗi học sinh tự đặt mục tiêu sống kỷ luật trong 7 ngày (đúng giờ, làm bài tập, gọn gàng, lễ phép...).
- + Viết nhật ký hàng ngày: hôm nay làm được gì? Khó khăn ra sao? Cảm xúc như thế nào?
- + Sau 1 tuần, tổng kết lại và chia sẻ với lớp. Có thể kèm minh chứng (ảnh chụp, video ngắn, sản phẩm cá nhân...).
- + Sản phẩm: nhật ký sống kỷ luật, bài chia sẻ, trình bày kết quả.
- + Kết quả đạt được:

HS có ý thức tự rèn luyện bản thân, hiểu giá trị của kỷ luật, biết điều chỉnh hành vi. Nhiều em thay đổi rõ nét trong thói quen sinh hoạt và học tập.

*** Dự án 3: “Lan tỏa hành động đẹp”**

(Áp dụng trong bài: Sống chan hòa với mọi người – GD CD 6)

- Mục tiêu:

- + HS nhận thức được vai trò của hành động tích cực trong cộng đồng.
- + Phát triển phẩm chất nhân ái, đoàn kết.
- + Rèn năng lực hợp tác, chia sẻ, tuyên truyền.
- Hoạt động dự án:

+ Học sinh chia nhóm nhỏ, lên kế hoạch thực hiện một hành động đẹp trong hoặc ngoài lớp (nhặt rác, giúp bạn học yếu, chăm sóc cây xanh, tặng sách...).

- Ghi lại quá trình thực hiện bằng ảnh hoặc video.

- Làm báo tường, poster, slide hoặc quay video lan tỏa câu chuyện.

- Sản phẩm: video clip, slide, ảnh, báo tường, nhật ký nhóm.

+ Kết quả đạt được:

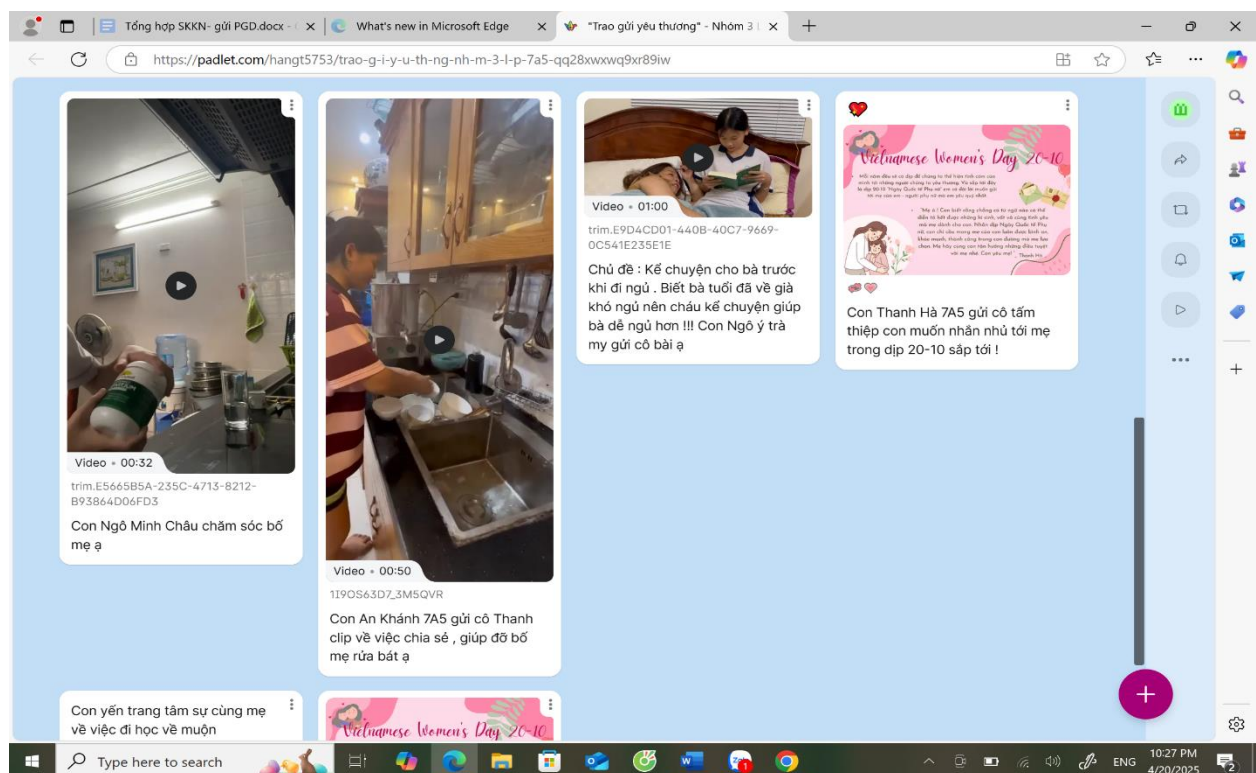
Học sinh hiểu sâu sắc hơn về lối sống tích cực, biết lan tỏa những giá trị tốt đẹp, đồng thời nâng cao ý thức cộng đồng.

+ Đóng vai trò là người hướng dẫn, hỗ trợ, tạo điều kiện cho học sinh tự học.

+ Thiết kế dự án phù hợp với trình độ, lứa tuổi và gắn với nội dung bài học.

+ Tổ chức đánh giá quá trình và đánh giá sản phẩm một cách công bằng, khích lệ sự sáng tạo.

+ Ghi nhận sự tiến bộ của học sinh không chỉ qua kiến thức mà còn qua thái độ và kỹ năng.



Dự án do học sinh thực hiện và gửi trên padlet

Kết quả: phương pháp học theo dự án trong môn GDCD lớp 6 là một hướng đi hiệu quả, giúp học sinh không chỉ “học để biết”, mà còn “học để làm, học để chung sống và học để làm người”. Những giá trị đạo đức, kỹ năng sống và tinh thần công dân không còn là lý thuyết khô cứng, mà được hình thành thông qua trải nghiệm thực tế. Từ đó, học sinh hình thành tư duy tích cực, có trách nhiệm với bản thân và

cộng đồng, và từng bước trở thành những công dân có năng lực, phẩm chất tốt đẹp trong xã hội hiện đại.

2.2. Tích hợp các hoạt động thực tế:

Dạy học tích hợp thực tế trong môn Giáo dục công dân (GDCD) là một xu hướng đổi mới phương pháp giáo dục hiện nay, giúp học sinh không chỉ tiếp thu kiến thức lý thuyết mà còn biết liên hệ, vận dụng vào đời sống thực tiễn. Đây là cách học giúp môn GDCD trở nên gần gũi, sống động và có ý nghĩa hơn với học sinh. Sử dụng các tình huống thực tế trong cuộc sống để học sinh có thể dễ dàng nhận diện và giải quyết vấn đề. Ví dụ: xây dựng các tình huống về đạo đức, ứng xử trong gia đình, cộng đồng và trường học. Trong quá trình giảng dạy môn GDCD, tôi thường xuyên tích hợp các hoạt động thực tế phù hợp với nội dung bài học. Để tích hợp dạy học thực tế tôi thường sử dụng các hình thức sau:

- + Tình huống thực tế: Cho học sinh giải quyết một tình huống cụ thể có thật.
- + Điều tra - khảo sát: Học sinh khảo sát ý kiến người dân, bạn bè, phụ huynh...
- + Hoạt động ngoài lớp học: Dã ngoại, tham quan, hoạt động vì cộng đồng.
- + Sử dụng báo chí, video, tin tức thời sự: Phân tích các sự kiện xã hội đang diễn ra.
- + Tranh biện, đóng vai, dự án học tập.

*Lưu ý khi thực hiện

- + Phải chọn tình huống gần gũi, phù hợp lứa tuổi và nội dung bài học.
- + Hướng dẫn học sinh khai thác thông tin thực tế một cách khách quan, tôn trọng đạo đức và pháp luật.
- + Kết hợp đánh giá qua sản phẩm học tập, báo cáo, phản hồi nhóm.



Thăm và tặng quà cho trẻ em bị chất độc màu da cam

Ví dụ: Trong bài “Tự hào về truyền thống gia đình dòng họ”, giáo viên tổ chức cho học sinh các hoạt động thực tế như:

- **Phỏng vấn người thân:** Học sinh phỏng vấn ông bà, cha mẹ về truyền thống, nghề nghiệp, câu chuyện hay của dòng họ, ghi chép lại và chia sẻ trong lớp.

- **Làm "Cây gia phả mini":** Học sinh vẽ hoặc làm cây phả hệ đơn giản thể hiện các thành viên trong gia đình, dòng họ. Có thể ghi thêm một số truyền thống (hiếu học, hiếu thảo, làm nghề gì...).

- **Tổ chức "Triển lãm truyền thống dòng họ":** Mỗi học sinh mang một kỷ vật, bức ảnh, bằng khen... của gia đình đến lớp để trưng bày. Cùng nhau chia sẻ ý nghĩa đằng sau kỷ vật ấy.

- **Giao lưu với người có truyền thống tiêu biểu:** Mời một người lớn tuổi trong gia đình hoặc dòng họ của học sinh đến lớp giao lưu, kể chuyện truyền thống dòng họ, nghề nghiệp, câu chuyện lập nghiệp, hiếu học, yêu nước...

- **Dự án nhóm: “Truyền thống dòng họ tôi”:** Học sinh làm slide, video ngắn, poster nhóm để kể về truyền thống của một bạn trong nhóm. Cuối buổi học tổ chức thuyết trình nhóm và đánh giá lẫn nhau.

Kết quả: thông qua các hình thức học thực tế, học sinh được tham gia thực hành, trải nghiệm từ đó khắc sâu những kiến thức đã học, có kỹ năng áp dụng những bài học đã học và thực tế cuộc sống một cách hiệu quả. Học sinh thêm yêu thích môn GDCD và học tập môn GDCD một cách tích cực hiệu quả.

2.3. Thay đổi linh hoạt các hình thức kiểm tra đánh giá:

Trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay, việc thay đổi hình thức kiểm tra, đánh giá trong môn Giáo dục công dân là điều cần thiết nhằm phát huy phẩm chất và năng lực của học sinh. Thay vì chỉ đánh giá qua bài kiểm tra viết, trắc nghiệm mang tính ghi nhớ máy móc, giáo viên cần đa dạng hóa phương pháp kiểm tra theo hướng phát triển toàn diện. Các hình thức như: đánh giá qua thảo luận nhóm, xử lý tình huống đạo đức – pháp luật, trình bày quan điểm cá nhân, làm dự án, viết nhật ký đạo đức, sản phẩm học tập sáng tạo, đóng vai, tranh biện,... sẽ giúp học sinh rèn luyện tư duy phản biện, kỹ năng giao tiếp, hợp tác và tự học. Bên cạnh đó, cần chú trọng đánh giá thường xuyên, liên tục, bằng nhận xét và phản hồi tích cực thay vì chỉ chú trọng điểm số. Nhờ đó, học sinh không chỉ nắm chắc kiến thức mà còn hình thành được những phẩm chất như: trung thực, trách nhiệm, nhân ái và phát triển các năng lực như: năng lực công dân, tự chủ, giải quyết vấn đề. Việc đổi mới kiểm tra, đánh giá trong môn GDCD sẽ góp phần đưa môn học trở nên sinh động, thực tiễn và gần gũi hơn với cuộc sống, từ đó tạo động lực cho học sinh học tập tích cực và trở thành những công dân có ích trong tương lai.

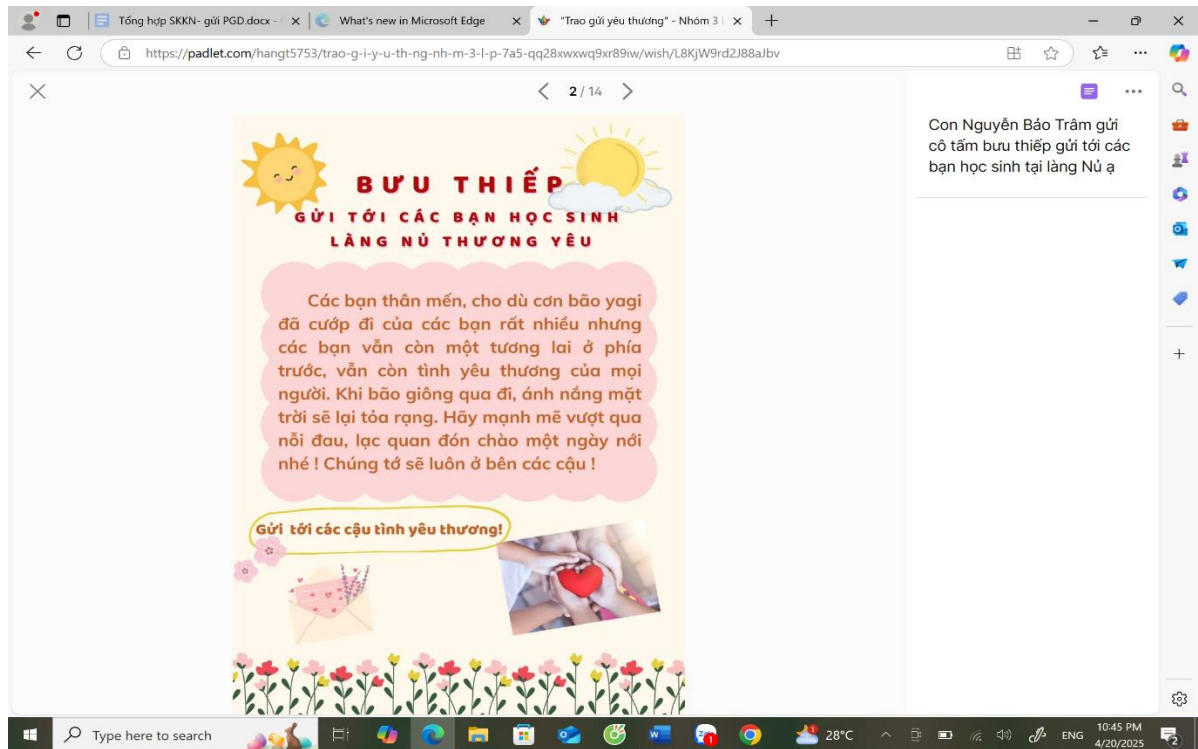
2.4. Khuyến khích sự sáng tạo và tự học của học sinh:

Khuyến khích sự tự học của học sinh trong môn Giáo dục công dân (GDCC) là một yêu cầu cấp thiết, góp phần thực hiện hiệu quả mục tiêu của chương trình giáo dục phổ thông mới, đó là phát triển toàn diện phẩm chất và năng lực học sinh. Đặc biệt, trong bối cảnh hiện nay, khi tri thức thay đổi nhanh chóng và học sinh cần chủ động thích ứng với cuộc sống, thì năng lực tự học – tức khả năng tự tìm kiếm thông tin, tự quản lý thời gian, tự đánh giá và điều chỉnh quá trình học tập – trở thành yếu tố then chốt. Môn GDCC là môn học có nhiều điều kiện thuận lợi để rèn luyện năng lực tự học vì kiến thức mang tính mở, gắn liền với thực tiễn xã hội, dễ liên hệ, dễ khai thác từ trải nghiệm cuộc sống.

Để khuyến khích sự tự học trong môn GDCC, giáo viên cần thay đổi vai trò từ người truyền đạt kiến thức sang người hướng dẫn, hỗ trợ quá trình học tập của học sinh. Có thể sử dụng nhiều hình thức, phương pháp và kỹ thuật dạy học tích cực như: giao nhiệm vụ tìm hiểu một vấn đề đạo đức hoặc pháp luật thực tế, phỏng vấn người lớn về các giá trị truyền thống, quan sát một hiện tượng xã hội tại địa phương, sưu tầm câu chuyện pháp luật, xem video – thời sự – phóng sự rồi viết nhật ký cảm nhận, hoặc yêu cầu học sinh xây dựng sản phẩm như video ngắn, poster tuyên truyền, tiểu phẩm ngắn, slide trình bày quan điểm cá nhân,... Trong các bài học GDCC lớp 6, như bài “Tự hào về truyền thống gia đình, dòng họ” hay “Kỷ luật và tự giác”, giáo viên có thể giao bài tập về nhà mang tính trải nghiệm như tìm hiểu về truyền thống dòng họ mình, ghi nhật ký 3 ngày thực hiện sống kỷ luật, sau đó trình bày kết quả và rút ra bài học. Những hoạt động đó giúp học sinh tự học một cách tự nhiên, tích cực, gắn với chính cuộc sống của các em, từ đó hình thành năng lực tư duy phản biện, phân tích, đánh giá, và tự điều chỉnh hành vi.

Bên cạnh đó, giáo viên cần xây dựng môi trường học tập thân thiện, khuyến khích học sinh đặt câu hỏi, thể hiện chính kiến cá nhân, không ngại sai, không lo bị đánh giá. Giáo viên nên thường xuyên đưa ra phản hồi tích cực, ghi nhận sự tiến bộ, tạo cơ hội cho học sinh chia sẻ và lan tỏa kết quả tự học với bạn bè. Ngoài ra, ứng dụng công nghệ thông tin (như Padlet, Canva, Google Slides, Quizizz,...) cũng là một kênh hữu ích để học sinh tự học, sáng tạo và kết nối với nhau một cách chủ động.

Tóm lại, việc khuyến khích học sinh tự học trong môn GDCC không chỉ giúp nâng cao hiệu quả tiếp thu kiến thức, mà còn tạo tiền đề hình thành thói quen học tập suốt đời, giúp học sinh trở thành những công dân tích cực, tự chủ và có trách nhiệm với bản thân, gia đình và xã hội.



Học sinh sử dụng padlet thực hiện các bài tập và chia sẻ đến người thân, bạn bè

3. Kết quả sau khi áp dụng giải pháp sáng kiến tại đơn vị

Sau một thời gian triển khai áp dụng các phương pháp giảng dạy mới theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực trong môn Giáo dục công dân, đặc biệt là việc tích hợp các hoạt động trải nghiệm, thảo luận nhóm, đóng vai, tranh biện và tự học có hướng dẫn, đã ghi nhận được nhiều kết quả tích cực tại đơn vị:

Học sinh chủ động và tích cực hơn trong học tập. Trước đây, việc học môn GDCD thường mang tính thụ động, học sinh tiếp nhận kiến thức một chiều từ giáo viên. Tuy nhiên, sau khi đổi mới phương pháp dạy học, học sinh đã thể hiện sự chủ động rõ rệt trong các tiết học. Các em tích cực tham gia vào hoạt động nhóm, trình bày quan điểm cá nhân, tự nghiên cứu tài liệu, xử lý tình huống, đóng vai, và tham gia tranh biện. Nhiều em mạnh dạn hơn khi đặt câu hỏi, đưa ra ý kiến phản biện và tự tin trình bày trước lớp – điều trước đây còn hạn chế.

Tăng cường kỹ năng mềm – nền tảng cho phát triển năng lực toàn diện: Thông qua các hoạt động học tập mới, học sinh đã có cơ hội rèn luyện và phát triển nhiều kỹ năng quan trọng như:

- + Kỹ năng giao tiếp: Biết lắng nghe, phản hồi phù hợp, sử dụng ngôn ngữ linh hoạt và thuyết phục khi thảo luận.
- + Kỹ năng làm việc nhóm: Biết phân công công việc, hợp tác, chia sẻ và tôn trọng ý kiến của bạn bè.
- + Kỹ năng giải quyết vấn đề và ra quyết định: Khi được giao xử lý các tình huống đạo đức – pháp luật cụ thể, học sinh biết phân tích, tìm giải pháp và đánh giá hậu

quả hành vi, từ đó nâng cao năng lực nhận thức và hành động phù hợp. Những kỹ năng này không chỉ phục vụ cho môn học mà còn hỗ trợ tích cực trong các môn khác và trong cuộc sống hằng ngày.

Cải thiện rõ rệt năng lực nhận thức xã hội và đạo đức của học sinh: Học sinh không còn học GDĐD như một môn lý thuyết khô khan, mà đã biết liên hệ kiến thức với thực tế, đặt mình vào các tình huống cụ thể để suy nghĩ, lựa chọn cách ứng xử phù hợp. Nhiều em bắt đầu thể hiện sự chín chắn hơn trong suy nghĩ, biết phân biệt đúng – sai, biết cảm thông với người khác, và bày tỏ ý thức trách nhiệm trong các vấn đề cộng đồng như bảo vệ môi trường, phòng chống bạo lực học đường, sống trung thực, tôn trọng pháp luật... Đặc biệt, sau một số tiết học có áp dụng phương pháp đóng vai hoặc mô phỏng tình huống, học sinh phản hồi rằng các em “nhớ lâu hơn, hiểu rõ hơn” và cảm thấy môn GDĐD “gần gũi và thực tế hơn trước”.

Thay đổi tích cực trong nhận thức và thái độ của giáo viên và phụ huynh: Việc đổi mới phương pháp giảng dạy môn GDĐD cũng giúp giáo viên thay đổi tư duy dạy học từ “truyền thụ kiến thức” sang “hướng dẫn học sinh học cách sống, cách tư duy và hành xử đúng đắn”. Bên cạnh đó, nhiều phụ huynh đã ghi nhận sự thay đổi tích cực trong hành vi và thái độ của con em mình sau các tiết học GDĐD - các em trở nên tự giác hơn, lễ phép, có trách nhiệm hơn trong học tập và sinh hoạt.

Kết quả học tập và hứng thú đối với môn GDĐD được nâng cao: Tỷ lệ học sinh đạt điểm khá – giỏi trong các bài kiểm tra đánh giá năng lực (trình bày, phản biện, sản phẩm dự án...) tăng rõ rệt. Bên cạnh đó, kết quả khảo sát ý kiến học sinh cho thấy hơn 85% em cảm thấy thích thú và hứng thú hơn khi học môn GDĐD, xem đây là môn học “gần gũi với cuộc sống”, “giúp mình trưởng thành hơn”.

Lớp	SL	Năng lực giao tiếp		Phẩm chất yêu nước		Kỹ năng làm việc nhóm		Kỹ năng điều chỉnh hành vi	
		Số lượng	Tỷ lệ (%)	Số lượng	Tỷ lệ (%)	Số lượng	Tỷ lệ (%)	Số lượng	Tỷ lệ (%)
6B1	40	35	87,5	33	82,5	36	90	37	92,5
6A1	38	33	86,8	27	71	35	92	34	89

Mức độ thực hiện một số phẩm chất năng lực của HS lớp 6 sau khi áp dụng các biện pháp trong môn GDĐD

4. Hiệu quả của sáng kiến

4.1. Hiệu quả về khoa học

- + **Phát triển phương pháp giảng dạy hiện đại:** Đổi mới phương pháp giảng dạy, tập trung vào việc phát triển phẩm chất và năng lực của học sinh.
- + **Nâng cao chất lượng giáo dục:** Giúp học sinh tiếp thu kiến thức hiệu quả hơn, phát triển kỹ năng mềm và hiểu rõ hơn về các giá trị xã hội.

4.2. Hiệu quả về kinh tế

- + **Tiết kiệm chi phí dạy học:** Sử dụng các tài liệu, phương pháp giảng dạy có sẵn như tình huống thực tế, việc học chủ yếu dựa vào sự tham gia của học sinh thay vì các tài liệu giảng dạy đắt tiền.
- + **Đầu tư vào con người:** Việc đầu tư vào phương pháp dạy học giúp nâng cao năng lực cho học sinh, tạo nền tảng cho sự phát triển lâu dài trong tương lai.

4.3. Hiệu quả về xã hội

- + **Tạo ra công dân có trách nhiệm:** Học sinh không chỉ học kiến thức mà còn học cách ứng xử có đạo đức, có trách nhiệm với gia đình và cộng đồng.
- + **Giảm thiểu các vấn đề xã hội:** Học sinh được trang bị kỹ năng sống và các giá trị đạo đức, giúp hạn chế các hành vi lệch chuẩn trong xã hội.

5. Tính khả thi

- + **Khả năng áp dụng vào thực tiễn:** Các phương pháp được đề xuất có thể dễ dàng áp dụng vào thực tế giảng dạy tại các trường học. Phương pháp học chủ động, tương tác và dự án học tập có thể được triển khai trong mọi lớp học, đặc biệt là các lớp GDCC.
- + **Khả năng mở rộng:** Sáng kiến này có thể mở rộng áp dụng tại các trường học khác và các cấp học khác nhau với những điều chỉnh phù hợp.

6. Thời gian thực hiện đề tài, sáng kiến

Thời gian thực hiện: Từ tháng 9 năm 2024 đến tháng 3 năm 2025.

7. Kinh phí thực hiện đề tài, sáng kiến

Kinh phí dự tính: Kinh phí chủ yếu dành cho việc mua sắm tài liệu giảng dạy, tổ chức các hoạt động thực tế và hỗ trợ cho các dự án nhóm. Kinh phí có thể huy động từ quỹ trường học và các nguồn tài trợ bên ngoài.

III. Kiến nghị và đề xuất

Để việc dạy học môn Giáo dục công dân lớp 6 theo định hướng phát triển phẩm chất, năng lực thực sự hiệu quả, thiết thực và lan tỏa trong toàn trường, toàn ngành, tôi xin đề xuất và kiến nghị một số nội dung sau:

1. Đối với Ban Giám hiệu nhà trường:

- + Tạo điều kiện thuận lợi về thời gian, cơ sở vật chất và công nghệ để giáo viên triển khai các phương pháp dạy học tích cực như học theo dự án, trải nghiệm, tranh biện, đóng vai...
- + Tổ chức các buổi sinh hoạt chuyên môn theo hướng nghiên cứu bài học (Lesson Study) để giáo viên có cơ hội chia sẻ, trao đổi kinh nghiệm thực tế.
- + Khuyến khích và hỗ trợ giáo viên trong việc thực hiện các sáng kiến đổi mới phương pháp dạy học, kiểm tra đánh giá phù hợp với đặc trưng môn GDCD.

2. Đối với giáo viên bộ môn:

- + Tăng cường bồi dưỡng chuyên môn, chủ động nghiên cứu, học hỏi các phương pháp dạy học tích cực, đặc biệt là cách xây dựng và triển khai các hoạt động trải nghiệm và học theo dự án.
- + Phát huy vai trò của giáo viên không chỉ là người truyền đạt kiến thức mà còn là người hướng dẫn, đồng hành, tạo cảm hứng cho học sinh tự học, tự khám phá và phát triển bản thân.
- + Thường xuyên đổi mới kiểm tra, đánh giá theo hướng đánh giá năng lực, chú trọng đánh giá quá trình học tập, sản phẩm học tập của học sinh thay vì chỉ đánh giá bằng điểm số.

3. Đối với Phòng Giáo dục và các cấp quản lý:

- + Tổ chức tập huấn, chuyên đề chuyên sâu về đổi mới phương pháp và kiểm tra đánh giá trong môn GDCD theo chương trình giáo dục phổ thông 2018.
- + Xây dựng kho học liệu, ngân hàng dự án học tập và các minh chứng thực tiễn để hỗ trợ giáo viên triển khai hiệu quả trong các trường học.
- + Có cơ chế khuyến khích, động viên và công nhận các sáng kiến đổi mới hiệu quả, từ đó nhân rộng mô hình dạy học GDCD phát triển phẩm chất và năng lực ra toàn ngành.

Hà Nội, Ngày 18 tháng 04 năm 2025

XÁC NHẬN CỦA CƠ QUAN

(ký tên, đóng dấu)

Người viết sáng kiến

(ký tên)

Lê Thị Năm Thanh